

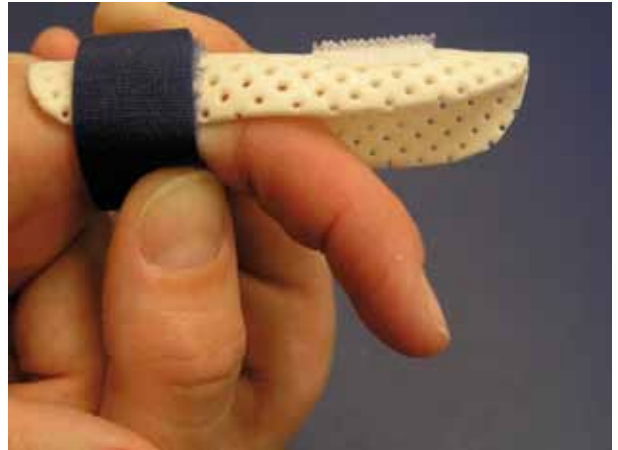
Handtherapie op weg naar erkend specialisme in Nederland en Europa

A.J. Videler, K. Boer-Vreeke

De Nederlandse Vereniging voor HandTherapie (NVHT, voorheen het Nederlands Gezelschap voor Handtherapie [NGHT]) is een vereniging van fysiotherapeuten en ergotherapeuten die zich willen specialiseren in handtherapie. De vraag naar geschoolde en erkende handtherapeuten stijgt in zowel de eerste als de tweede lijn. De titel handtherapeut is echter geen erkende of beschermde titel in Nederland. Dat betekent dat op dit moment iedere fysiotherapeut of ergotherapeut zich handtherapeut kan en mag noemen. Dit in tegenstelling tot veel andere landen in de wereld zoals de VS, Australië en Groot Brittannië. De NVHT vindt erkenning van handtherapie als specialisme nodig om kwaliteit te waarborgen. Zowel voor patiënten, verwijzers en zorgverzekeraars is het essentieel om te kunnen onderscheiden welke therapeuten in Nederland voldoende geschoold en ervaren zijn in de behandeling van hand- en polsaandoeningen.

Omdat het verkrijgen van erkenning een langdurig en ingewikkeld proces is waar twee beroepsgroepen bij betrokken zijn heeft de NVHT in de afgelopen jaren een aantal initiatieven genomen.

Ten eerste is het *Handtherapist Profile* opgesteld. Hierin wordt beschreven op welke vlakken de handtherapeut zich onderscheidt van een algemeen fysiotherapeut of algemeen ergotherapeut. Dit profiel is ook internationaal door de European Federation of Societies for HandTherapy (EFSHT) en de International Federation of Societies for HandTherapy (IFSHT) erkend. Daarna is door de NVHT een certificeringstraject opgesteld. Sinds 2010 is het mogelijk om bij de NVHT een aanvraag tot certificering als 'Certified Hand Therapist-NL' (CHT-NL) in te dienen. Wie aantoonbare en uitgebreide scholing op het gebied van handtherapie heeft gevolgd en beschikt over vijf jaar ervaring waarvan ten minste 1.500 uur als handtherapeut, komt in aanmerking voor het certificaat. Hiermee laat je als handtherapeut zien een gevorderd niveau van professionele kennis en ervaring te bezitten. Denk hierbij aan kennis op het gebied van anatomie en fysiologie van de bovenste extremiteiten en van geavanceerde klinische onderzoeks-, en behandelmethode- en -vaardigheden. Om tot certificering te komen moet men een portfolio indienen die getoetst wordt aan criteria op het gebied van scholing, werkervaring en actieve bijdrage binnen de handtherapie (presentaties, publicaties, docentschap ed.).



Dorsale vingerspalk.

Inmiddels zijn al veel aanvragen beoordeeld en zijn momenteel 104 van de bijna 700 NVHT-leden gecertificeerd. Eenmaal erkende handtherapeuten moeten iedere vijf jaar hercertificering aanvragen, waarbij er aangetoond moet worden dat zij in die periode voldoende vakgerichte opleidingen hebben gevolgd en behandelingen hebben uitgevoerd.

Gecertificeerde handtherapeuten werken in de eerste en tweede lijn nauw samen met handchirurgen en overige medisch specialisten. Een handtherapeut adviseert, behandelt en begeleidt. Dit kan eenmalig zijn, maar een patiënt kan ook gedurende een langere periode therapie krijgen. U kunt denken aan:

- Deskundige analyse van de beperkte handfunctie
- Wondverzorging, oedeembehandeling
- Oefentherapie gericht op bijvoorbeeld herstel van de beweeglijkheid en kracht
- Aanmeten, maken en/of aanpassen van een (tijdelijke) spalk
- Advisering en verstrekking van hulpmiddelen
- Ergonomische adviezen
- Advies en begeleiding bij terugkeer naar werk en sport

Omdat handtherapie door twee beroepsgroepen wordt gegeven die nauw samenwerken maar ook veel overlap hebben, is het nodig om voor beide beroepsgroepen apart erkenning te krijgen voor de specialisatie handtherapeut.

In de afgelopen jaren is er als eerste een intensieve samenwerking ontstaan tussen de NVHT en de beroepsvereniging voor ergotherapeuten (Ergotherapie Nederland, EN) met

A.J. Videler, bestuurslid & commissielid Kwaliteit en Profilerings, NVHT, ECHT-coördinator Education Committee, EFSHT

K. Boer-Vreeke, voorzitter bestuur, NVHT, lid werkgroep register Hand-ergotherapeut EN

als doel handtherapie voor ergotherapeuten als specialisme te erkennen. Allereerst is het *Profiel specialisatie hand-ergotherapeut* [1] geschreven. In dit profiel wordt beschreven in welk opzicht de kennis en vaardigheden van de hand-ergotherapeut afwijken van de generalist-ergotherapeut. Het *Visiedocument Ergotherapie, specialisatie Handtherapie* [2], het Beroepsprofiel Ergotherapeut [3], de derde druk van *Grondslagen van de Ergotherapie* [4] en het internationaal erkende *Hand Therapist Profile* [5] hebben als basis gediend voor dit document. In April 2015 is hand-ergotherapie als specialisme erkend! Echter om te bepalen wie die beschermde titel mag voeren, moet nog een laatste stap worden gezet, het komen tot een specialistenregister. Op dit moment wordt door de werkgroep Register Hand-ergotherapeut gewerkt aan de procedure en criteria hiervoor. Wij verwachten dat dit profiel (en het register) een grote bijdrage zal leveren aan de erkenning en verdere ontwikkeling van de handtherapie!

Deze ontwikkeling zouden we uiteraard ook graag zien bij de beroepsvereniging voor fysiotherapeuten, het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF). In 2016 wil de NVHT bekijken of eenzelfde traject kan worden doorlopen voor de hand-fysiotherapeuten.

Ook op Europees niveau heeft de NVHT niet stilgezeten. Sinds 2011 is het voor handtherapeuten in Europa mogelijk om een aanvraag bij de European Federation of Societies for Hand Therapy (EFSHT) in te dienen voor certificering tot ECHT ('European Certified Hand Therapist'). De ECHT is niet bedoeld om nationale certificering te vervangen, maar om een hoger niveau van certificering toe te voegen en daarmee de meest ervaren handtherapeuten in Europa te identificeren. Het is waarschijnlijk niet moeilijk voor te stellen dat met zoveel verschillende landen, culturen, talen en gezondheidssystemen het geen eenvoudige klus is geweest om tot eenduidige eisen en een goed te beoordelen systeem te komen. Om in aanmerking te komen voor certificering tot ECHT dient de therapeut op nationaal niveau gecertificeerd te zijn en minimaal vijf jaar ervaring te hebben waarvan maar liefst 4.000 uur in de behandeling van patiënten met hand/polsproblematiek. Daarnaast dient een portfolio ingediend te worden met een uitgebreid CV en twee casestudies.

Zolang er in Nederland geen erkende specialistenregisters voor handtherapeuten bestaan en de titel 'handtherapeut' niet beschermd is, blijft het lastig om te bepalen wie wel of niet over voldoende kennis en ervaring beschikt om een aanpak aan een hand goed te behandelen. Als verwijzer kan je wel kijken of de therapeut het CHT-NL-certificaat heeft. Dit is een individueel certificaat en geen praktijkerkenning! De NVHT laat op haar website, via een overzichtelijke kaart, alle praktijken in Nederland zien waar ten minste één gecertificeerde handtherapeut werkt.



Gedoseerde flexie PIP-gewricht.

Alle informatie over het CHT-NL-certificaat en het overzicht van de gecertificeerde handtherapeuten in Nederland kunt u vinden op de site van de NVHT: www.handtherapie.com. Informatie over certificering op Europees niveau is te vinden op de website van de EFSHT: www.eurohandtherapy.org.

De NVHT heeft ook een algemene folder over handtherapie uitgegeven. Deze is geschreven voor patiënten en verwijzers en legt duidelijk uit wat handtherapie kan bieden en waar u of de patiënt een erkende handtherapeut kan vinden. De folder 'Wat kan handtherapie voor u doen?' is te bestellen via de website van de NVHT (www.handtherapie.com).

LITERATUUR

1. Boer-Vreeke K, Ven-Stevens L van de, M. Vroomen, M. Eissens. *Profiel specialisatie hand-ergotherapeut*. Utrecht: Ergotherapie Nederland, 2015.
2. Boer-Vreeke K, Ven-Stevens L van de, Vroomen M. *Visiedocument Ergotherapie, specialisatie Handtherapie*. NGHT, 2013.
3. Hartingsveldt M van, Logister-Proost I, Kinébanian A. *Beroepsprofiel Ergotherapeut*. Utrecht: Ergotherapie Nederland. Boom Lemma Uitgevers, 2010.
4. Granse M le, Hartingsveldt MJ van, Kinébanian A. *Grondslagen van de ergotherapie*. 3 ed. Amsterdam. Reed Business, 2012.
5. European Federation of Societies for Hand Therapy. *Hand Therapist Profile*. EFSHT_Hand Therapist Profile_2012.pdf/http://www.eurohandtherapy.org/EFSHT_Hand Therapist Profile_2012.pdf. 2012-aug. 2013.

CORRESPONDENTIEADRES

Dr. Annemieke J. Videler
E-mail: avideler@hpc-a.nl